

Põllu talu restaureerimisettepanekud

Põllu talu, Võtikvere küla, Mustvee vald Jõgevamaa

Merle Kurvits

2023 aasta

EESTI KUNSTIAKADEEMIA
Kunstikultuuri teaduskond
Muinsuskaitse ja konserveerimise osakond

Merle Kurvits

Põllu talu restaureerimisettepanekud

Põllu talu, Võtikvere küla, Mustvee vald Jõgevamaa

2022/2023 õppeaasta
Arhitektuuri konserveerimise ja restaureerimise täiendkoolituse lõputöö

Tallinn 2023

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. AJALOOLINE ÜLEVAADE	5
2. HOONE MATERJALIKASUTUSE JA TEHNILISE SEISUKORRA KIRJELDUS	9
2.1. Vundament.....	9
2.2. Põrandad	9
2.3. Seinad.....	9
2.4. Laed	11
2.5. Katus	12
2.6. Aknad.....	13
2.7. Uksed	15
2.8. Liistud ja sulused	15
2.9. Trepp.....	17
2.10. Küttekolded	17
3. VÄÄRTUSED.....	19
3.1. Taluhoone väärtuslikud detailid ja tarindid.	19
3.2. Üldine hinnang kultuuriloolisele ja muinsuskaitselele väärtusele	20
4. SÄILITAMISE ETTEPANEKUD	21
4.1. Ettepanekud objekti konserveerimise või restaureerimise tingimusteks	21
4.2. Säilitatavad mahud, plaanilahendus, kujundus, ehitusosad ja detailid. Kuidas restaureerida, milliseid võtteid kasutada?.....	21
4.3. Renoveerimisel kasutatud meetodite ja lahenduste analüüs	23
KOKKUVÕTE.....	24
KASUTATUD KIRJANDUS JA TEISED ALLIKMATERJALID	25
LISADE LOETELU	26
LISA 1 FOTOD PÕLLU TALU E HITUSTÖÖDEST	27

LISA 2 FOTOD PÕLLU TALUST ERINEVATEL AEGADEL.....	29
LISA 2 JOONISED PÕLLU TALUST.....	35
LISA 2 AUTORIDEKLARATSIOON	37

SISSEJUHATUS

Käesolevas töös käsitletav Põllu talu eluhoone asub Jõgevamaal Mustvee vallas Võtikvere külas. Elumaja on ehitatud minu vanavanaisa Oskar Neumanni (1881-1929) poolt orienteeruvalt aastal 1900. Valisin oma töö aluseks selle hoone, kuna see on mu lapsepõlvkodu, kus olen elanud oma esimesed 20 eluaastat. Praegu on see jätkuvalt koduks mu emale ja õele.

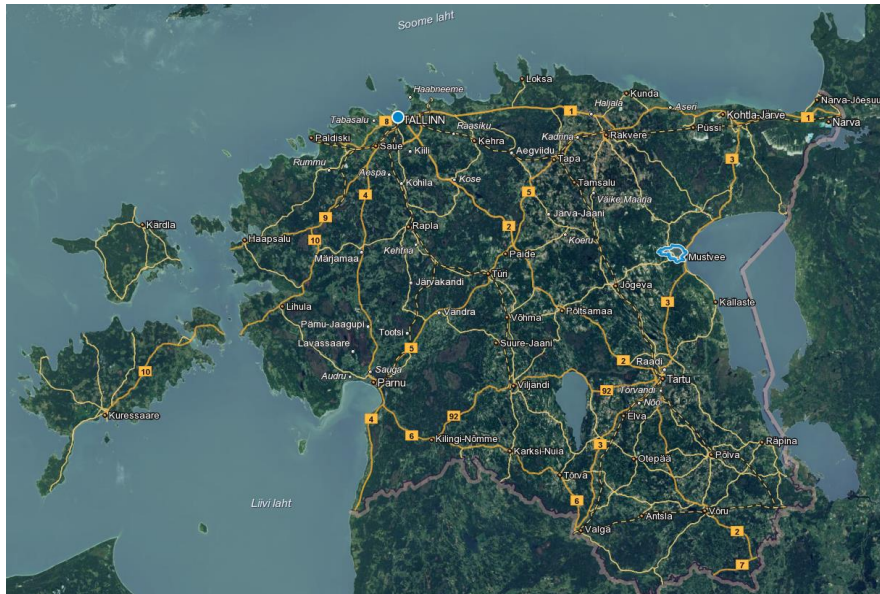

Illustratsioon 1. Oskar (Neumann) Põllu (1881-1929), Põllu talu rajaja, autori erakogu.

Illustratsioon 2. Põllu talu. Autor Thea Teder, õli, enne 1950

Töö eesmärgiks on anda ülevaade maja ajaloost, renoveerimistest, praegusest seisukorrast ning sellest, millised on selle hoone väärtuslikumad osad.

Illustratsioon 3. Asukohaplaan. Maa-amet, 2023¹

Illustratsioon 4. Krundiplaan. Maa-amet, 2023²

¹ <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>, kasutatud 17.04.2023

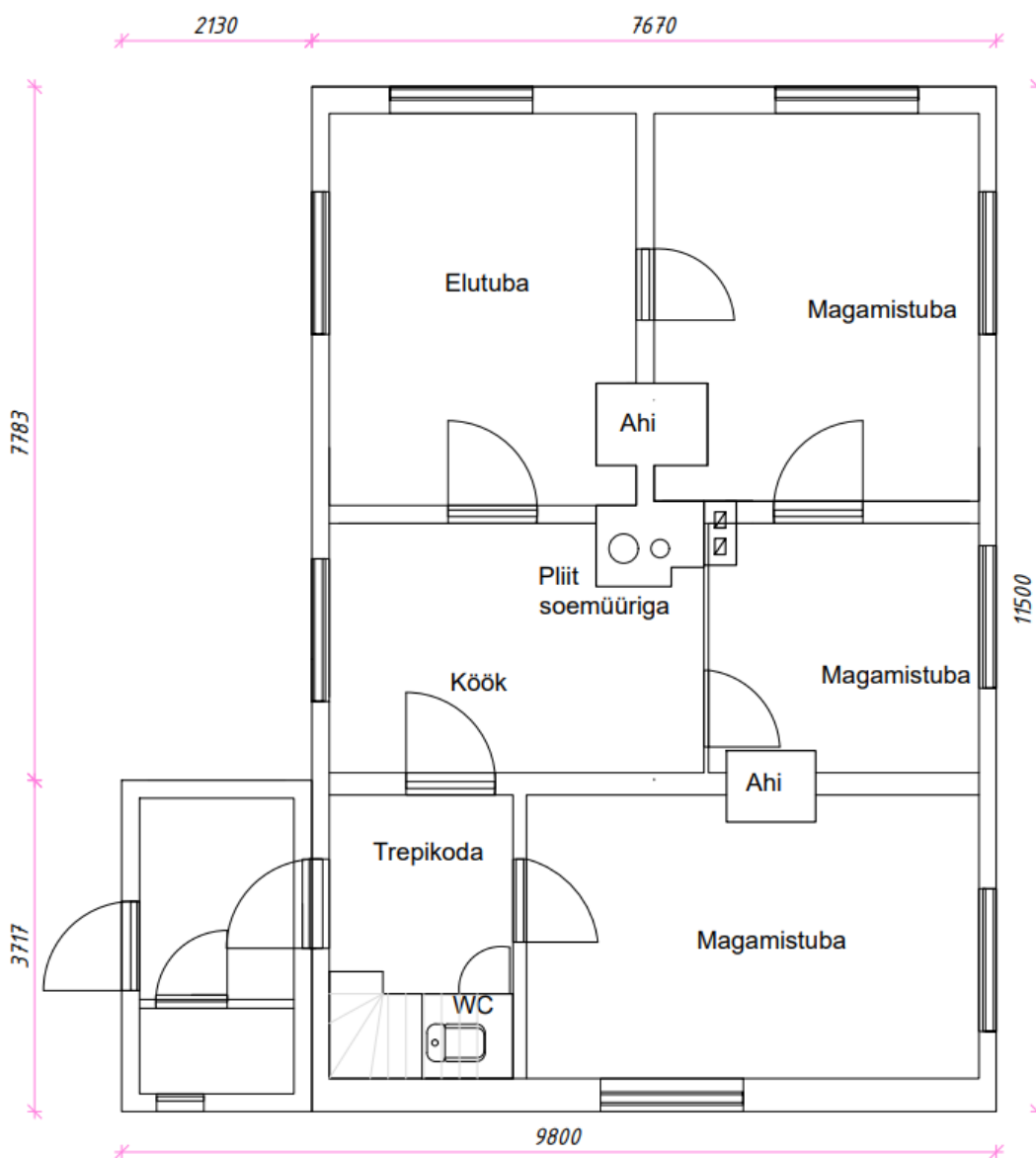
² <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>, kasutatud 17.04.2023

1. AJALOOLINE ÜLEVAADE

Info taluhoone ajaloo kohta põhineb peamiselt vanemate sugulaste jutustustel, fotodel, (mis kõik siiski tänaseks ei ole säilinud), kirjandusel, minu enda mälestustel ja paikvaatlusel. Hoone on ehitatud orienteeruvalt 1900. aasta paiku minu vanavanaisa poolt. Talukoha esimene teadaolev nimi oli Passi, seejärel Joosua ning praegu on Põllu.

Elumaja seinade ehitamiseks olla kasutatud lähikonna metsadest langetatud palke, mida veeti platsile kohalike elanike ja sugulaste ühisel jõul ning peamiselt hobustega.

Hoone põhiplaan on lihtne ning omane toleaeegsele maamaja planeeringule.

Illustratsioon 5. Maja plaan. Autori joonis, 2010

Illustratsioon 7. Põllu talu vaade läänest. Autori erakogu, 1980. aastad

Projektdokumentatsioon ehitustegevuste kohta puudub. Esimesed joonised maja kohta koostas ma ise 2010 aastal, kui korraldasin rekonstrueerimise. Selle käigus teostati katusekatte vahetus, esiku suurendamine (sahvri asemele duširuum), kanalisatsiooni- ja veesüsteemi ehitus. Osaline akende vahetus, seinade soojustamine ning 2011. aastal fassaadilaudide värvimine. Hiljem 2012. aastal ehitati veel juurde lisatuulekoda ehk „veranda“.

Illustratsioon 8. Põllu talu juurdeehitused (veranda). Autori erakogu, 2014. Aasta

Illustratsioon 9. Põllu talu. Autori erakogu, 2022

2. HOONE MATERJALIKASUTUSE JA TEHNILISE SEISUKORRA KIRJELDUS

2.1. Vundament

Algne vundament laoti maakividest. Vundamendil on sees tuulutusavad. Hiljem, orienteeruvalt 1980. aastatel (minu isa poolt) kaevati vundamendi ümbrus lahti ning valati väljapoole juurde betoonist lintvundament. Pole teada, kas lisati hüdroisolatsioon ning drenaaz või mitte. Tõenäoliselt seda ei tehtud.

2.2. Põrandad

Samal ajal (1980.aastad) teostati osade tubade põrandate uuendamine: vanad põrandad lammutati kuni taladeni, mõnede tubade alune täideti liivaga ning jäeti õhkvahe, osade alla aga liivatäidet ei lisatud, jäi ainult õhkvahe. Paigaldati uus „must põrandalaudis“ ning kaeti nn „soome papiga“. Vana põrandalaudis on interjööris säilinud trepikojas ja köögis. Köögis on praegu laudise peale paigaldatud linoleum, et oleks lihtsam puhastada.

Illustratsioon 10. Põrandalaudis. Autori erakogu, 2023

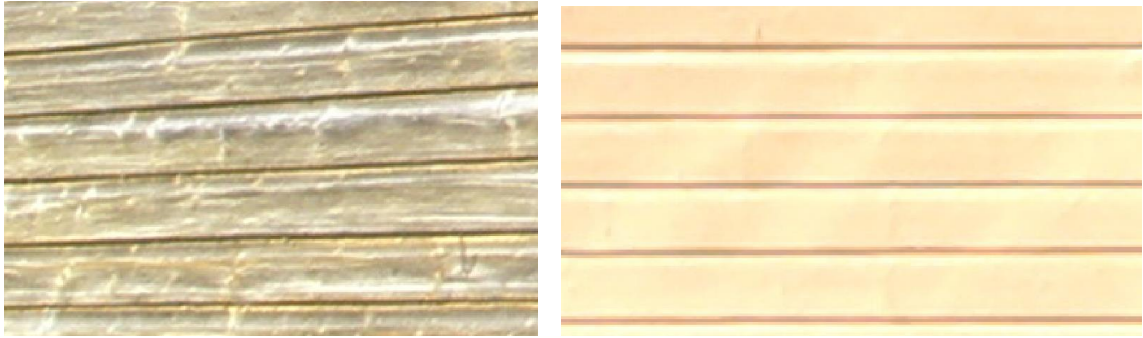
2.3. Seinad

Maja kandvad seinad on ehitatud rõhtpalkidest, on kasutatud tappühendusi ning topitud samblaga või linatakuga.

Illustratsioon 11. Nurgäihendus. Autori erakogu, 1950.aastad vasakul ja 2010 aasta paremal

Väljastpoolt on seinad kaetud horisontaalse, laia profiiliga fassaadilaudisega ning värvitud. Algselt on maja olnud helerohelist tooni, selle ma tuvastasin tolle esimese tuulekoja lammutamise käigus. Hiljem, kusagil 1950. aastatel on värvitud maja kollast tooni ning tänasel päeval, peale 2011. aastat on see helebeeži tooni. 2011. aasta värvimise käigus selgus ka kurb tõsiasi, et alumised palgid, mis on vundamendi vastas, on saanud niiskuskahjustusi. Palkide asendamist tookord siiski vajalikuks ei peetud, kuna need olid torkekatse teel tuvastades veel piisavalt tugevad. Vundamendile lisati veeplekk, et juhtida sadevesi laudisest ning palkidest eemale, kuid aeg on näidanud, et kahjustused fassaadilaudisele tekivad siiski edasi. Päikeselt tuleva ultraviolettkiirguse tõttu oli maja lõunapoolse seina laudis enne viimast renoveerimist väga amortiseerunud, laud mädanenud ning lagunened, värv maha koorunud. Linnud ja putukad pesitsesid seina sees. Tuginedes nendele faktidele ning lisaks sellele, et kõnealune sein oli suhteliselt hõre ja lasi palju sooja läbi ehk toimus kontrollimatu õhuleke, siis otsustasin selle seina soojustada ning paigaldada uue laudise. Soojustusena paigaldati tõenäoliselt 100 mm mineraalvilla ning kaeti 50 mm punnsoontega tuuletõkkeplaadiga. Originaallaudisele sarnanevat laia lauda ning profiili kaubandusest leida ei õnnestunud, seega sai paigaldatud kitsam ja õhem peensaetud fassaadilaud.

Illustratsioon 12. Fassaadilaudis. Autori erakogu, 2010 vasakul ja 2014 paremal

Seestpoolt on tubade seinad kaetud puitlaastplaatidega (nn saepuruplaat, paigaldati 1980.aastatel) ning tapetseeritud. Trepikoja seintel on säilinud laastudest alusvõrk, mis on kaetud lubikrohviga ning värvitud.

Krohvitud seinakahjustunud kohad on taastatud tänapäevaste materjalidega nagu krohvimisvõrk ning lubikrohv ning kaetud värviga.

Illustratsioon 13. Krohvitud seinaparandused. Autori erakogu, 2023

2.4. Laed

Laed on ehitatud puittaladele. Heli-, tuletõkke- ja soojaisolatsioonina on kasutatud linaluud. Laelauad on laiad, umbes 150mm, laua keskele on freesitud kahesooneiline ilusoon- need on ehitusaegsed, läbi aegade on neid värvitud valget tooni.

Aja jooksul on laelaudade jätkuotsad üksteise suhtes nihkunud. Praegu on nende ühte tasapinda viimiseks kasutatud terasleht-ühendust, mis seejärel on pahteldatud, lihvitud ja kaetud värviga. Mõned laelaudadesse tekkinud praod on täidetud linaõlikitiga, lihvitud ning kaetud värviga.

Illustratsioon 14. Laelaudis. Autori erakogu, 2023.a

2.5. Katus

Katus on ehitatud viilkatusena ning selle kandva konstruktsiooni moodustavad puitsarikad, mis toetuvad müürilatile, pennid ja toolvärk. Algselt on majale ehitatud laastukatus, hiljem 1980. aastate renoveerimise käigus lisati sellele eterniidist katusekate. Selle koormus osutus veidi liiga suureks, mistõttu osad aknad-uksed ning ahjud vajusid pisut ära. 2011. aasta remondi käigus lammutati nii eterniidist kui ka laastudest katusekate ning paigaldati uus profiilplekist katusekate.

Illustratsioon 15. Katusekatted. Autori erakogu, Laastukatus 1980. a üleval; Eterniitkatus 2010. a vasakul; Plekk-katus 2014.a paremal

Katuse konstruktsioonil on mitme ümberehituse käigus säilinud ehitusaegsed sarikad, millel on iseloomulikud otsad.

Illustratsioon 16. Sarikaotsad. Autori erakogu, 2022.a

2.6. Aknad

Maja ehitusaegseid aknaid ei ole säilinud. Kõik maja aknad vahetati välja laiemate vastu 1950. aastate renoveerimise käigus. (Paigaldati ka uued tenderpostid). Laiemad aknad on praegu osaliselt olemas. Need on kaheraamilised aknad, kolmese ristkülikukujulise raamijaotusega, millest kaks äärmist on avatavad, kuid keskmine mitteavatav jaotus. Need aknad on kirka klaasiga, puitraamidega, kitiga tihendatud ning värvitud valget tooni vesialuselise värviga. Kahjuks osutusid antud aknad aga hoolikast kittimisest ning talvel ekstra kinnikleepimisest hoolimata liiga soojust läbilaskvateks, olid niisked, talvel kaetud jäälilledega, kippusid kergelt hallitama minema. Kuna maja oli vahepeal nõ „liikunud“, siis ka avatavus osutus osade akende puhul katsumuseks. Sellest lähtuvalt tekkis 2011. aasta uuenduskuuri käigus idee paigaldada kaasaegsed puitraamid pakettaknad. Uued kolmese jaotusega üheraamilised kolmekordsed pakettaknad on paigaldatud esimesel korrusel maja lõuna- ja läänepoolsele küljele ning teisel korrusel ka põhjapoolsele küljele. Suures plaanis toimivad need aknad hästi, avatavus, õhutatavus, kuid niiskusrežiimi osas ei ole ikkagi olukord hea. Klaaside alumistesse osadesse raamide juures tekivad veepiisad ehk tekib mingil põhjusel kondenseerumine. Ruumide suhteline õhuniiskus on väljaspool toiduvalmistamise aega ~40%. Seega kondensaadi põhjus võib olla hoopis milleski muus, nt selles, et seinabatihedustest sisselekkiv jahe õhk jahutab akende klaasi pinna ning ruumi sooja õhu õhuniiskus, sattudes jahedale pinnale, kondenseerub.

Illustratsioon 17. Aknad. Autori erakogu, 2010. a vasakul, 2022. a pakettaken soojustatud seinas paremal

Illustratsioon 18. Aknad. Autori erakogu, 1950. a versioon vanast aknast vasakul, 2022. a pakettaken paremal

Illustratsioon 19. Aknad. Autori erakogu, 2010. a orig. aken vasakul, 2022. a pakettaken paremal

2.7. Uksed

Tahveluksed on enamuses säilinud ehitusaegsetena, neid on aja jooksul korduvalt üle värvitud erinevate valget tooni värvidega. Kasutatud on peamiselt neid tooteid, mida parasjagu kaubanduses pakuti, esmaste kihtide kohta puuduvad andmed, kuid vahepealsed kihid on olnud alküüdvärvide kihid, viimased on olnud vesialuselised.

Maja tuulekoja, duširuumi ja veranda välisüksed on kaasaegsed.

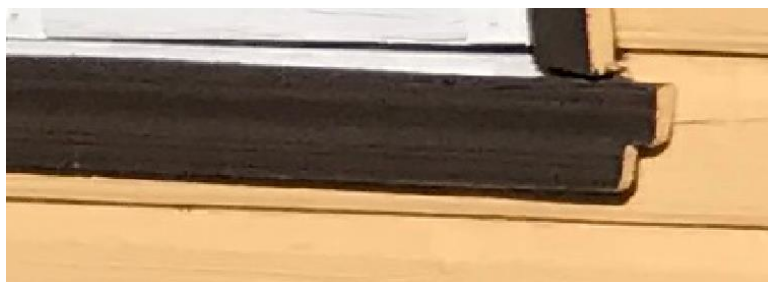
Osadel ustel esineb mõningaid kahjustusi agressiivsest ekspluatatsioonist.

Illustratsioon 20. Uksed. Autori erakogu, 2023

2.8. Liistud ja sulused

Akende ja uste liistud ning sulused on suures osas samuti säilinud ehitusaegsed, mida on korduvalt üle värvitud.

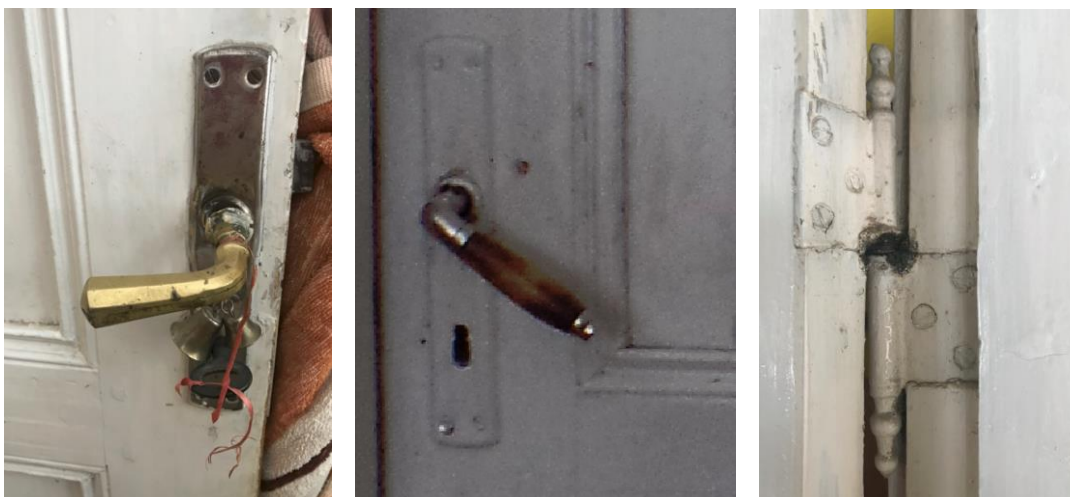
Illustratsioon 21. Aknaliist fassaadil. Autori erakogu, 2023

Illustratsioon 22. Siseukseliistud. Autori erakogu, 2023

Illustratsioon 23. Aknasulused, liistud ja aknalaud. Autori erakogu, 2023

Illustratsioon 24. Ehitusaegsed siseuste hinged ja ukselingid. Autori erakogu, 2023

2.9. Trepp

Trepp ja treppiire on säilinud ehitusaegsena, mida on korduvalt üle värvitud. Trepialusesse tühimikku ehitati kuivkäimla. 2010. aasta remondi käigus muudeti see kuivkäimla kaasaegseks veega tualetiks ning olemasolev lampkast täideti liivaga.

Illustratsioon 25. Trepp ja treppiire. Autori erakogu, 2023

2.10. Küttekolded

Peamiseks küttekoldeks on läbi aegade köögis asuv soojamüüripliit, mis on ühendatud suure, kõiki tube ühendava, ahjuga. Pliiti ja ahju on korduvalt uuesti ehitatud.

Kahjuks ei ole teada, milline ahi oli ehitusaegne, kuid 1980.aastatel kasutati pruunikaspunase viimistlusega glasuuritud ahjupottidest ahju, mille juurde kuulus ka soemüür ning pliit. Seda ahju kasutati leivaahjana ning köeti pliidi kohal olevast uksega avast. Nimelt peale kütmist avati üks pliidi rõngastest, söed tõmmati ahjust otse pliidi sisemusse ning parajalt kuum leivaahi oligi küpsetamiseks valmis. Tolleaegne pliit oli tumedamatest glasuuritud ahjupottidest, sellel oli lisaks praeahju funktsioon.

Täna sel päeval on majas punastest tellistest ahi, soemüür ning pliit. Ahju köetakse nüüd eraldi, enam ei ole pliidi kohalt köetav. Ahi on ruudukujuline, soemüür on köögi ja elutoa vahel, (varem oli soemüür elutoa ning magamistoole vahel), pliit on kõrgem.

Illustratsioon 26. Ahjupottidest vana ahi soemüüriga. Autori erakogu, 1995. aastad

Teine esimesel korrusel paiknev ahi annab sooja põhjapoolsele eraldi sissepääsuga magamistoole ning köögipikenduseks olevale pisikesele magamistoole. Varasemalt oli selleks plekist korpusega ümar ja musta tooni ahi, praegu on punastest tellistest ristkülikukujuline ahi.

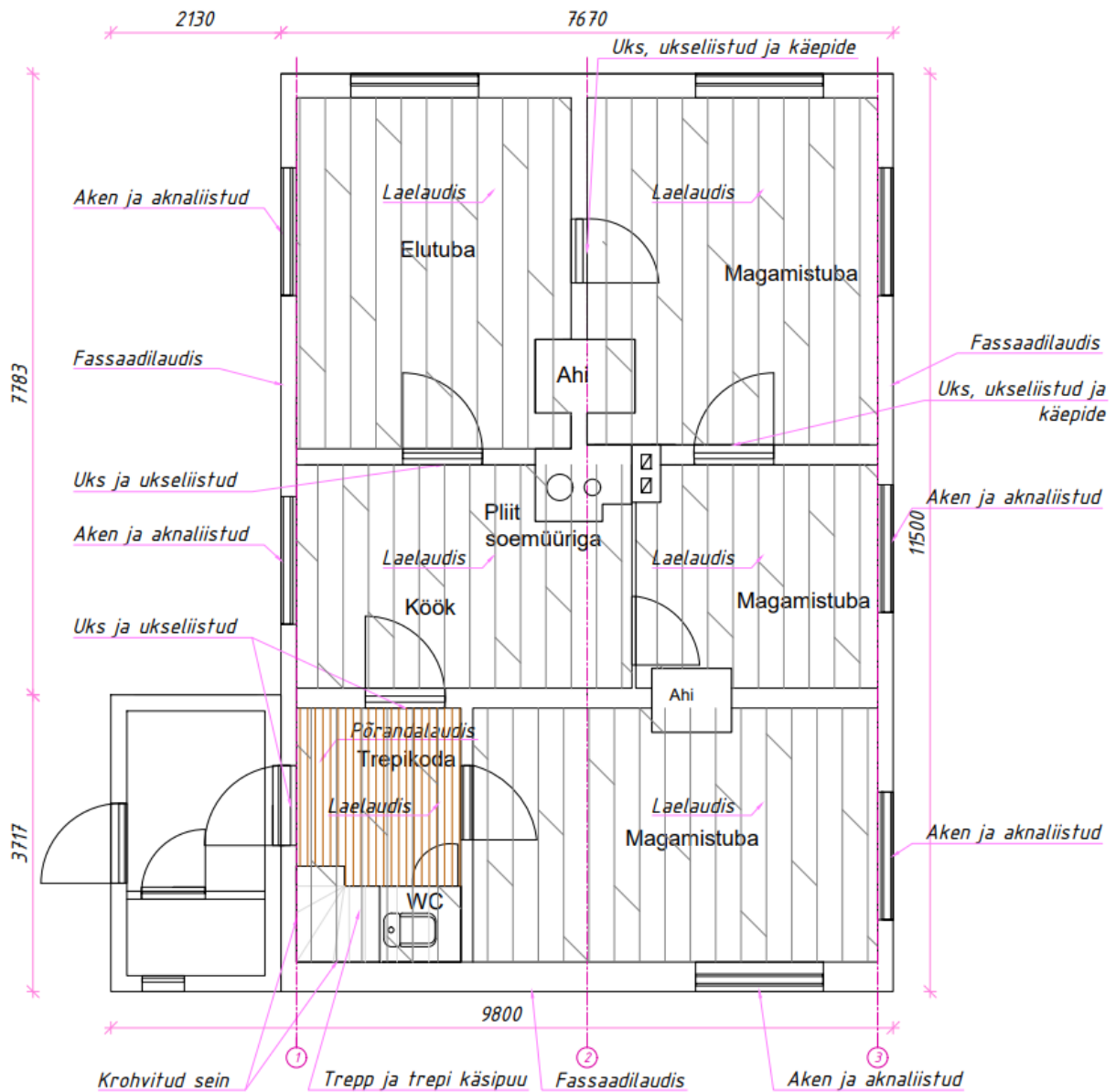

Illustratsioon 27. Plekist ahi. Autori erakogu, 1995. aasta

3. VÄÄRTUSED

3.1. Taluhoone väärtuslikud detailid ja tarindid.

- Põrandalaudis, ehitusaegne, aastast 1900. Seisukord hea. (vaata Illustratsioon 10)
- Fassaadilaudis, ehitusaegne, aastast 1900. Seisukord hea. (vaata Illustratsioon 12)
- Trepikoja krohvitud sein, ehitusaegne, aastast 1900. Seisukord rahuldav. (vaata Illustratsioon 13)
- Laelaudis, ehitusaegne, aastast 1900. Seisukord hea. (vaata Illustratsioon 14)
- Sarikad ja sarikaotsad, ehitusaegsed, aastast 1900. Seisukord hea. (vaata Illustratsioon 16)
- Uksed, ehitusaegsed, ehitusaegsed, aastast 1900. Seisukord hea. (vaata Illustratsioon 20)
- Ukselingid, ehitusaegsed, aastast 1900. Seisukord hea. (vaata Illustratsioon 24)
- Akna- ja ukseliistud, ehitusaegsed, aastast 1900. Seisukord hea. (vaata Illustratsioon 22 ja 23)
- Trepp, ehitusaegne, aastast 1900. Seisukord hea. (vaata Illustratsioon 25)

Illustratsioon 28. Säilitatavad väärtuslikud detailid, Autori joonis, 2023

3.2. Üldine hinnang kultuuriloolisele ja muinsuskaitsele väärtusele

Põllu talu eluhoone iseloomustab hästi, seal kasutatud ehitusvõtetest ning ruumiplaneeringult, tolele ajastule omaseid maal asuvaid väikeelamuid. Ehitatud eluhoone on funktsionaalne ja kompaktne mitmetoaline maja, millel on eluruumina kasutatav ka ülemine korrus.

4. SÄILITAMISE ETTEPANEKUD

4.1. Ettepanekud objekti konserveerimise või restaureerimise tingimusteks

Eluhoone järgnevate aastate restaureerimisel tuleb tähelepanu pöörata käesoleva töö järgmises punktis kirjeldatud teemadele.

4.2. Säilitatavad mahud, plaanilahendus, kujundus, ehitusosad ja detailid. Kuidas restaureerida, milliseid võtteid kasutada?

Vundamendi osas tuleb kontrollida dreanaaži olemasolu ning seda, milline on situatsioon põrandate all. Juhul, kui selgub, et dreanaaž puudub, tuleb see rajada. Kui selgub, et põrandate all esineb liigniiskust, hallitust vms bioloogilisi elemente, siis tuleb vastavalt probleemile see lahendada, kasutades spetsialistide abi.

Samuti tuleks eemaldada betoonist juurdevalatud kiht vundamendi ümbert, mis on muutnud maja välisilmet. Selleks tuleb esmalt teha ühest piirkonnast konstruktsiooni avamine ning saada info, milline on algse vundamendi tegelik olukord ja milliseid meetmeid on vaja kasutusele võtta, et seda tugevdada. Kas piisab ainult lubimördiga maakivide vahede täitmisest või tuleb läheneda kapitaalsemalt. Kui taastada algne versioon fassaadiga samasse tasapinda jääva vundamendiga ning veelauaga, siis oleks lahendatud ka edasine alumiste laudade veepritsmete tõttu kahjustumise probleem.

Seinade soojapidavamaks muutmiseks tuleks fassaad ettevaatlikult avada kuni palgini, eemaldatavad lauad märgistada ja tööde ajaks ladustada nõuetekohaselt. Seejärel tihendada palkide vahed uuesti toppimise teel (nt lambavillaga, takuga), vajadusel asendada või plommida mädanenud alumised palgiosad. Lisada vähemalt tuuletõkkekangas palkidest väljapoole.

Teise variandina võib kaaluda soojustuse paigaldamist palkseinale, näiteks tselluvill, kuid sel juhul tuleb arvestada vähemalt 150-200 mm paksuse kihiga ning akende viimisega soojustuskihti, et säiliks maja välisilme. Samuti tuleb siis lisada kas tuuletõkkekangas või sulundservadega tuuletõkkeplaat. Fassaadilaudis paigaldada tagasi püstroovidele, see roovide kiht peab jääma ühtlasi ka tuuldavaks õhkvaheks ehk et ülevalt katuse juurest ja alt vundamendi juurest ei tohi õhutihedalt kinni ehitada.

Tapeedid on olemasolevatel seintel pärit aastatest 1980 alates, sest sel ajal kaeti enamus seinu seestpoolt soojapidavuse parandamiseks nn saepuruplaatidega. Võimalikud varasemad tapeetide kihid võisid jääda paigaldatud plaadi taha. Selle teada saamiseks tuleks teha konstruktsiooni avamine ja järele uurida. Juhul kui leidub vanu tapeetide kihte, siis võib avada seinast piisavalt suur ala, et võtta näiteks 500x500 mm proovitükk vanadest kihtidest uurimiseks ning soovi korral saab neid hiljem interjööri eksponeerida. Samuti võib nende järgi valida uue tapeedi kujunduse interjööri kavandamisel.

Voodrilaudadelt ja liistudelt tuleb eemaldada võimalikult vähe puitu-kahjustaval viisil sinna peale võõbatud kaasaegne kattevärv. Kasutatavad meetodid valida vastavalt situatsioonile, kas mehhaanilise kraapimisega teritatud kaabitsaga, terasharjaga harjamisega või sooja õhuga. Laudise ja liistude uuesti viimistlemisel võib valida mitme variandi vahel: kasutada linaõlivärvi, mis tagab pikema eluea ja ajastutruu pinna-struktuuri; keeduvärvi, mis kaitseb puumaterjali ilmastikuolude ja sammaldamise vastu ning muudab puumaterjali vähem tuleohtlikuks. Traditsioonilised värvid sobivad puitmaterjalidele seetõttu, et need ei moodusta niiskuskindlat kilet ning niiskus saab välja kuivada. Värvitooni võiks valida ajaloolise - helerohelise. Samuti võib valida kollase tooni, kuna kõrvalasuvad hooned juba on rohekat tooni.

Laelauad tuleb vanadest värvikihtidest puhastada mehhaaniliselt kuni puiduni, puitu ennast kahjustamata, aja jooksul tekkinud praod plommida või täita linaõlikitiga, kruntida ning uue viimistlusena kasutada traditsioonilisi siseviimistlustööde värve nagu näiteks linaõlivärve.

Katuse elementidest on algsetest säilinud ainult konstruktsiooniosa, sealhulgas sarikad ja korsten. Sarika otsad, mis on vahepealsete fassaadivärvimiste käigus kaetud kaasaegsete vesialuseliste värvidega, tuleb puhastada mehhaaniliselt võimalikult vähe puitukahjustavate meetoditega, kruntida ning katta seejärel, kas linaõlivärvidega või keeduvärviga, vastavalt fassaadivärvi valikule.

Korstnaotsa uuesti ehitamisel tuleks taastada ehitusaegne korstnapits.

Aknad võib täielikult restaureerida, kuigi need ei ole ehitusaegsed, vaid paigaldatud 1950.aastatel. Autori arvates esineb akende ehituskvaliteedis puudusi, seetõttu võib restaureerimine ning nende korrektne tööle saamine osutuda ilma invasiivseid meetmeid kasutusele võtmata suhteliselt võimatuks. Üksikud katkised puitdetailid tuleb plommida, praod ja lõhed täita linaõlikitiga. Raamide puitosad ja kremoonid puhastada vanast värvist ja

kitist ning katkised klaasid asendada samaväärsetega. Klaasid linaõlikitiga tagasi panna ja seejärel korrektselt värvida linaõlivärviga. Akende sulused võiks puhastada ning töödelda korrosiooni eest kaitsva vahendiga. Parema õhupidavuse saavutamiseks tuleb tihendada ja loodida ka aknaraame, et need seinas paremini istuks ning aknaid saaks vajadusel ka avada.

Uksed, mis on ehitusaegsed tuleb puhastada vanast värvist kas kuivalt, kuumaõhuga, värvifreesiga, auruga või erandjuhul ka keemiliselt keerukamates kohtades. Praod kas plommida sarnase puiduga (materjali päritolu sama liik ning sama ajastu) jälgides puidu tihedust ja süüd või täita linaõlikitiga, vajadusel pahteldada ning värvida üle siseruumidesse mõeldud linaõlivärviga. Uste puhul võib teha värvisondaaži, kuid teadaolevalt on need olnud ajast aega lihtsad ja valget tooni.

NB!

Kõikide renoveeritavate elementide ja tarindite täpsemaid renoveerimise ning restaureerimise juhendeid ja näpunäiteid tuleb enne tööde algust vaadata üle vastavatelt usaldusväärsetelt kodulehtedelt, kus on olemas juhendmaterjalid või pidada nõu vastava ala spetsialistiga. Nt keeduvärvi valmistamine ja tööde teostamine, akende-uste restaureerimine jne. Parima tulemuse jaoks tuleb koostada renoveerimise tööprojekt.

4.3. Renoveerimisel kasutatud meetodite ja lahenduste analüüs

Praegu fassaadilaudisel kasutatud värv on valitud valesti ehk vale koostisega, oleks pidanud kasutama traditsioonilisi värve, mis ei tekita puidu pinnale nn kilekihti, vaid on difuussed ja lasevad niiskusel liikuda. Värvimise ajaks oleks võinud eemaldada liistud või katta kleeplindiga, et kollane ja pruun värv ei puutuks kokku.

Soojustatud seinas olevad aknad oleks võinud tõsta soojustuse tasapinda.

Uued akende-uste liistud võiks tellida olemasolevate järgi koopiatena.

Lagede, põranda, trepi, uste ja akende värvimisel on samuti kasutatud vanale puidule sobimatuid värve, need tuleks järgmise renoveerimise käigus eemaldada ning elemendid värvida traditsiooniliste värvidega ning kasutada traditsioonilisi töövõtteid.

KOKKUVÕTE

Käesolevas töös on antud ülevaade Põllu talu hoone ajaloost, varasematest renoveerimistest, praegusest seisukorrast ning sellest, millised on selle hoone väärtuslikumad osad, mida võiks edaspidi käsitleda aupaklikumalt.

Hetkel ei ole seoses hoonega ühtegi aeg-kriitilist tööd vajalik teostada. Küll aga tasub alustada, töös käsitletud teemadest lähtuvalt, edasiste plaanide tegemisega.

Tuleb hoolikalt läbi mõelda, kuidas teostada järgmised tööd:

- esmalt ruumide kasutusotstarve ja planeering (sisearhitektuurne lahendus), võimalikud kasutajad tulevikus ja nende vajadustele vastav funktsionaalsus;
- kavandada tehnosüsteemid nagu elekter, nõrkvool, soojustagastusega ventilatsioon;
- efektiivsem ahiküte;
- vee- ja kanalisatsioonisüsteemi kaasajastamine;
- otsustada rekonstrueerimise põhjalikkus, et kas kavandada korraliku sooja sein lahendus (200 mm soojustust + tuuletõke); sokli ja vundamendi vertikaalne ja horisontaalne hüdroisolatsioon + soojustus + drenaaž; põrandate uuesti ehitamine + loodimine; akende soojustuskihti tõstmine; kõikide valesti viimistletud detailide puhastamine ja uuesti katmine traditsiooniliste viimistlusmaterjalidega; küttesüsteemi kaasajastamine (nt lisaks ahiküttele maasoojuspump vms).
- katusekatte vahetamine traditsioonilisema katte vastu.

Edaspidiseks paar vanasõna: „Üheksa korda mõõda, üks kord lõika!“ ja „Tark ei torma!“

Samuti tuleb edaspidi meenutada ehituse- ja remonttöid teostavatele isikutele, et tegemist on auväärse ees hoonega ning seal tuleb eelisjärjekorras kasutada samast ajastust pärit töövõtteid ja sarnaseid materjale ning tehnoloogiaid.

KASUTATUD KIRJANDUS JA TEISED ALLIKMATERJALID

1. Ülo Pärn , Lugusid ja asju Võtikverest [2010]. lk 458
2. Suuline vestlus sugulastega, külahhvaga, 1986–2023. Märkmed autori mälus.
3. <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>, kasutatud 17.04.2023

LISADE LOETELU

LISA 1 FOTOD PÕLLU TALU E HITUSTÖÖDEST

LISA 2 FOTOD PÕLLU TALUST ERINEVATEL AEGADEL

LISA 3 JOONISED PÕLLU TALUST

LISA 4 AUTORIDEKLARATSIOON

LISA 1 FOTOD PÕLLU TALU E HITUSTÖÖDEST

Katuse lammutus, vaade kagust. Autori erakogu, 2010. a

Katuse lammutus, vaade kirdest. Autori erakogu, 2010. A

Katuse lammutus, vaade edelast. Autori erakogu, 2010. A

Katuse lammutus, vaade loodest. Autori erakogu, 2010. a

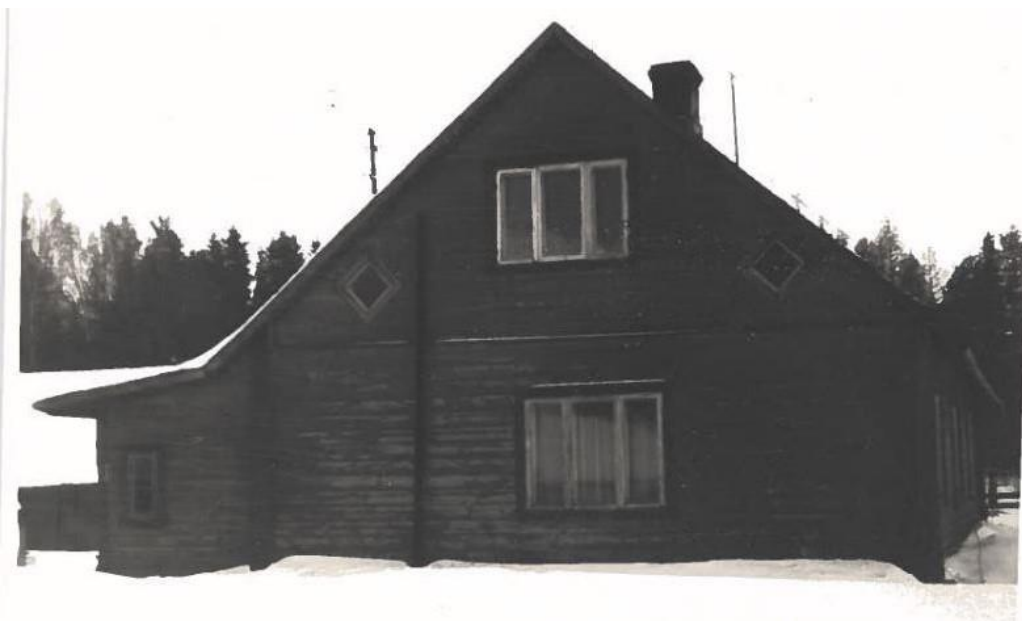
LISA 2 FOTOD PÕLLU TALUST ERINEVATEL AEGADEL

Vaade põhjast. Autori erakogu, 1980. A

Vaade läänest. Autori erakogu, 1990. Aastad

Vaade põhjast. Autori erakogu, 1990. aastad

Vaade kirdest. Autori erakogu, 2007. Aasta

Vaade idast. Autori erakogu, 2007. Aasta

Vaade idast. Autori erakogu, 2014. Aasta

Vaade põhjast. Autori erakogu, 2015. Aasta

Vaade lõunast. Autori erakogu, 2015. Aasta

Vaade edelast. Autori erakogu, 2020. Aasta

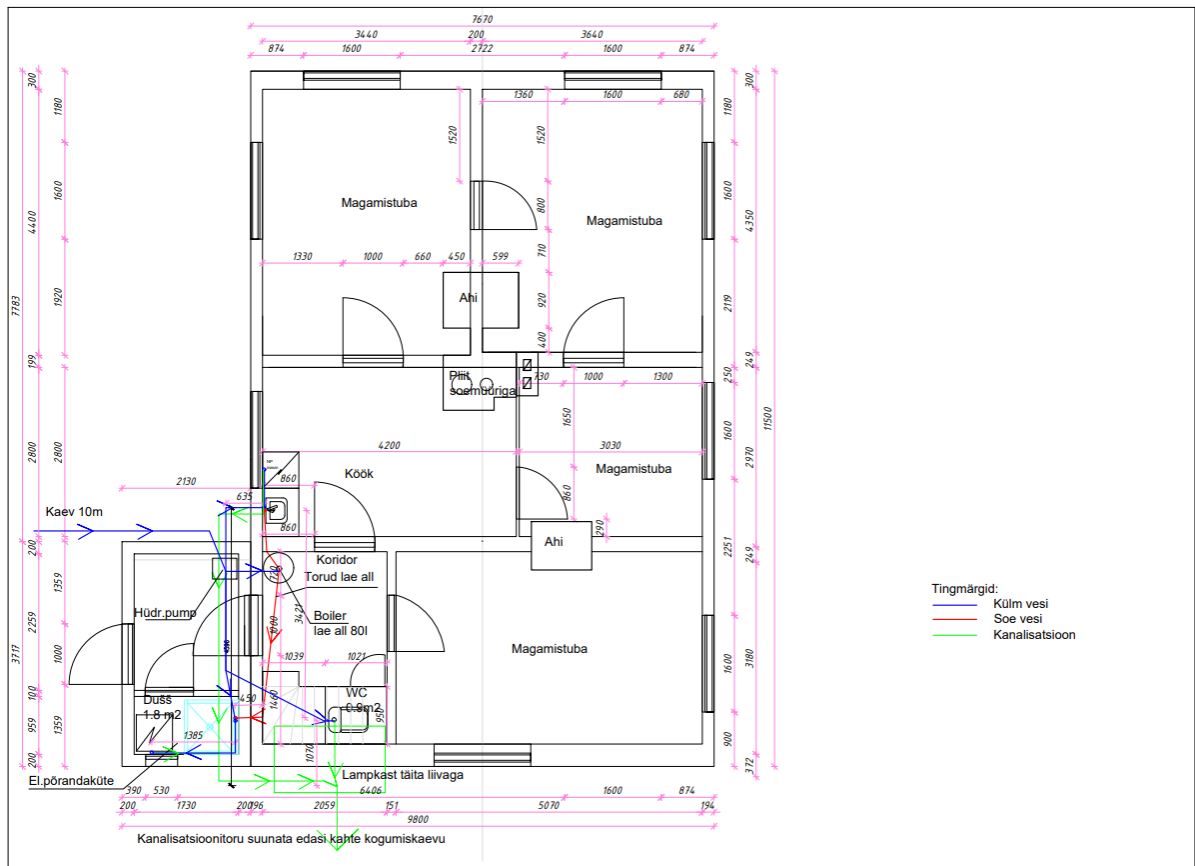

Vaade loodest. Autori erakogu, 2020. Aasta

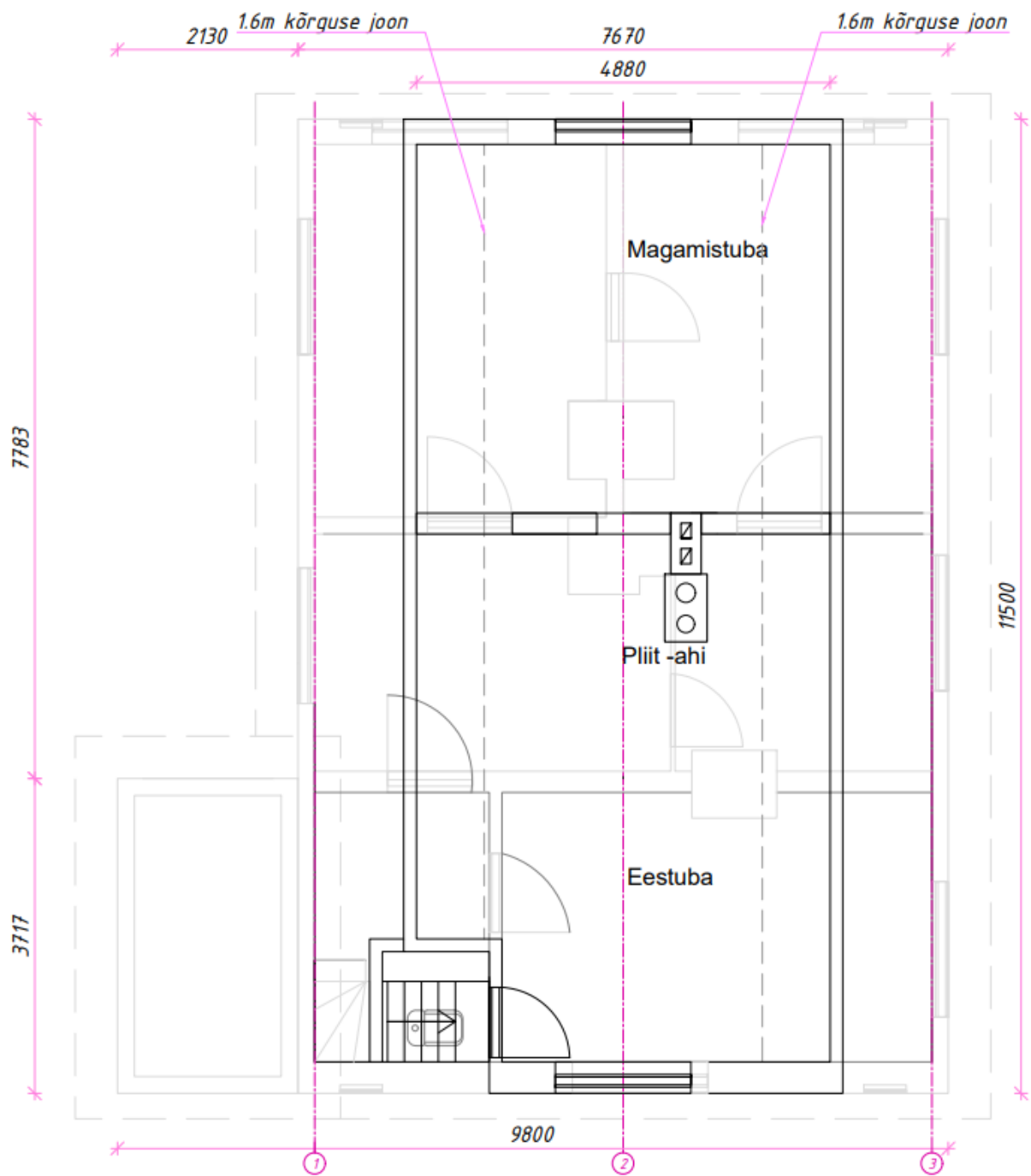

Vaade kagust. Autori erakogu, 2020. Aasta

LISA 2 JOONISED PÖLLU TALUST

Esimese korruse vee- ja kanalisatsiooni plaan. Autori erakogu, 2010. Aasta

Teise korruse plaan. Autori erakogu, 2010. Aasta

LISA 2 AUTORIDEKLARATSIOON

Autorideklaratsiooni pdf fail on tööle lisatud eraldi digidoc-ina.